

AVRUPA'DA GÖÇ VE MÜLTECİ OLGUSU

DİASPORA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Mart 2016 Raporu
Yazan: Zehra HOPYAR

AVRUPA'DA GÖÇ VE MÜLTECİ OLGUSU

Fransa'nın Büyük İmtihanı: Calais- Grande Synthe Mülteci Kampı

Avrupa'ya doğru artan mülteci akını, Avrupa'nın neredeyse tamamında olduğu gibi Fransa'da da aşırı sağ kesimin göçmen karşıtı politikalarının görünürlüğünü artırdı. Fransa'nın liman kentlerinden olan Calais'te İngiltere'ye gitmek isteyen mülteciler tarafından kurulan mülteci kampı aslında Fransızlar tarafından bataklık diye adlandırılan bir bölgede bulunmaktaydı. Gönüllülerin ifadesine göre¹ Ocak 2015'te kampta 60 ila100 kişi varken şimdilerde bu rakam üç bine yaklaşmakta ve son iki ayda bilhassa Irak'tan gelen Kürt mülteciler bu bölgede yoğunlaşmaktadır. Fakat bölgenin çamur ve çöp içinde olduğu hem gelen mülteciler hem de basın tarafından da "Utanc Kampı" olarak nitelendirilmektedir. Sadece sivil toplum örgütleri ve gönüllüler sayesinde kamuoyunun haberdar olabildiği ve yardım ulaştırılabildiği kamp, hükümet tarafından yok sayılarak kalıcı olması istenmemektedir.

Kaynak:<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/calais-jungle-clearance-demolition-refugee-crisis-clashes-migrants-riot-police-a6904231.html>

Son derece sağlıksız ve insani olmayan koşullar neticesinde yayılan hastalık ve benzeri durumlar gerekçe gösterilerek sığınmacılar, aynı Őehirde başka bir konteynır kente taşınmak zorunda bırakılmaktadır. Taşınan sığınmacılar, konteynır kentte çadırdan başka bir Őey olmadığını gerekçe göstererek polisle çatışmaya başlamıştır.² Bu alınan taşınma kararına karşılık sivil toplum örgütleri Conseil d'État'a dava açmış olmalarına rağmen bu sürecin sonucu beklenmeden güvenlik güçleri zorla kampın güneyine girmiştir.

Bu süreç Şubat ayının son günlerinde başlamış olmasına rağmen yaşananlar ve olayların yankısı mart ayında da devam etmiştir. Manş tünelinden İngiltere'ye geçme umudu ile tüm

olanlara rağmen Calais'te yaşamaya çalışan insanlar Avrupa ülkeleri arasında gözdağı malzemesi olarak kullanılmıştır. Fransa Ekonomi Bakanı Emmanuel Macron, 23 Haziran'da Avrupa Birliği(AB) üyeliğini oylayacak İngiltere'nin AB'den ayrılma kararı alması halinde sınır kontrollerini sonlandırıp sığınmacıların İngiltere'ye geçişine izin vereceklerini açıklamıştır.

Kaynak:<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/calais-jungle-refugee-children-being-raped-in-camp-aid-workers-claim-a6912711.html>

² Calais Jungle clearance: Reports that refugees could be armed raises fears of violent clashes with police, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/calais-jungle-clearance-reports-that-refugees-could-be-armed-raises-fears-of-violent-clashes-with-a6906161.html>, E.T: 01.04.2016.

Kamptaki insanlık dışı ortam sadece barınma ve sağlık gibi meseleler etrafında değil daha ileri boyutlarda yaşanmaktadır. Kamplarda yaşanan tecavüz skandalları durumun vahametini ortaya koymaktadır. Kamptaki görevli yardım yetkilileri son altı ay içerisinde 14- 16 yaş aralığındaki yedi erkek çocuğun tecavüze uğradığını tespit ettiklerini, tedaviye alınan dört çocuğun tecavüz neticesinde gördükleri zarardan dolayı ameliyata ihtiyaç duydukları belirtilmektedir.³

Her ne kadar kampta şu anda hayatın normale döndüğü söylene de, barınma ve sağlık sorunları devam etmektedir. Bunun yanında özellikle tecavüz skandalı ile beraber tüm bu yaşanan gelişmelerin psikolojik tahribatı artarak devam etmektedir. Umutla kampta bekleyen sığınmacıların hayatı giderek zorlaşmakta ve daha sancılı bir hal almaktadır.

Yaşananlarla dünyanın tepkisini çeken Calais'te hayat normale dönmüş gibi görünse de yaşananların boyutları ve diğer değişkenler sığınmacılar için hayatı zor ve sancılı kılmaya devam etmektedir.

Geri Kabul Anlaşması

Bir süredir hem Türkiye'nin hem de Avrupa'nın gündemini en çok işgal eden konuların başında gelen geri kabul anlaşması, Türkiye ile AB arasındaki müzakerelerin 2011 yılının Şubat ayında tamamlanmasının ardından 16 Aralık 2013 yılında Ankara'da imzalanmıştır. Bu tarihin üzerinden üç sene geçtikten sonra 7 ve 18 Mart tarihlerinde olmak üzere Türkiye ile 28 AB üyesi ülke arasında zirve yapılarak şartlar karşılıklı olarak yeniden gözden geçirilmiştir. Bu süreçte bazı anlaşmazlıklar olsa da anlaşmada ve 20 Mart'tan itibaren geri göndermelere başlanması noktasında uzlaşmıştır.

Geri kabul anlaşmaları, son yıllarda AB üye ülke ve kurumlarının ortak göç politikasında kullandığı bir yöntemdir. AB'nin sınırlarının genişlemesi ve bu genişleyen sınırları kontrol altında tutma isteğiyle ikili ya da çok taraflı anlaşmaların imzalanmasıyla diğer ülkelere de sorumluluk yüklemektedir. AB, şu ana kadar 18 ülke ile geri kabul anlaşması imzalamıştır.⁴

³ Calais Jungle refugee children being raped in camp, aid workers claim, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/calais-jungle-refugee-children-being-raped-in-camp-aid-workers-claim-a6912711.html>, E.T: 01.04.2016.

⁴ Türkiye-Ab Geri Kabul Anlaşması'nın 5n 1k'sı, İktisadi Kalkınma Vakfı, [http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/gkanin_5n1ksi\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/gkanin_5n1ksi(1).pdf), E.T: 07.04.2016.

Kaynak:<http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ile-ab-arasinda-vize-serbestisi-diyalogu-mutabakat-metni-ve-geri-kabul-anlasmasi-imzalandi.tr.mfa>

Bu anlaşma yasadışı yollarla Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçiş yapan ya da yaptıktan sonra düzensiz duruma düşen göçmenlerin “güvenli bölge” olarak tanımlanan Türkiye'ye geri gönderilmesine dayanmaktadır. Geri gönderilen her bir kişiye karşılık Türkiye'den başka bir mülteci Avrupa ülkelerince kabul edilecektir. Bu anlaşmada Almanya en büyük payı karşılamak üzere AB üyesi ülkeler, mültecilere tahsis edilmesi amacıyla 6 milyar Euro'nun ilk aşamada yarısını, gerekli görülmesi durumunda da ilerleyen zamanlarda kalanının verilebileceği noktasında anlaştı. Buna karşılık Türkiye AB'ye üyelik sürecinin hızlandırılması için beş faslın görüşmeye açılmasını istemesine karşın AB liderleri “en kısa sürede” yeni başlıkların açılmasının mümkün olacağı şeklinde muğlak bir ifade kullanmıştır. Son talep ise Türkiye'nin en çok üzerinde durduğu ve ülke içinde de pek çok noktadan eleştirilen vize muafiyeti konusudur. 2016 yaz dönemi itibariyle Türkiye vatandaşlarının Schengen Bölgesi'nde vizeden muaf tutulacağı noktasında anlaşılmıştır.

Söz konusu anlaşma, köprü ülke olan Türkiye'den AB'ye yönelen düzensiz göç hareketinin yönetilerek önlenmesini amaçlamaktadır. Fakat bu süreci yaşayacak insanların bu durumdan nasıl ve ne şekilde etkileneceği noktasında tarafların duyarlılığı uluslararası insan hakları örgütleri tarafından sorgulanmaktadır. Uluslararası Af Örgütü'nün Türkiye ile Avrupa Birliği arasında imzalanan “Geri Kabul Anlaşması'na dair tutum” adlı yayınladığı belgede⁵ ismi geçen tüm oluşumların uygulamaya muhatap olacak göçmen ve mültecilerin uluslararası hukuk, AB

⁵ Türkiye ile AB Arasında İmza Edilen “Geri Kabul Antlaşması'na” Dair Tutum Belgesi, http://amnesty.org.tr/uploads/Docs/mhk_gerikabultutumbelgesi_web424.pdf , E.T: 07.04.2016.

standartları ve Türkiye'nin ulusal mevzuatlarından kaynaklanan haklarının korunması bağlamında ciddi endişelere sahip olduklarını dile getirerek süreci artı ve eksileriyle değerlendirerek önerilerde bulunmuşlardır.

Kaynak: <http://epthinktank.eu/2015/10/27/refugee-status-under-international-law/>

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch/HRW) İcra direktörü Kenneth Roth AB üye ülke liderlerine bir mektup yazmış⁶ ve AB-Türkiye arasındaki geri kabul anlaşmasını “mültecilerin, sığınmacıların ve göçmenlerin haklarını koruyan uluslararası hukuka karşı rahatsız edici bir saygısızlık” olarak nitelemiştir. Buna göre ilk olarak AB ve uluslararası mülteci hukukunca iltica ve ikincil koruma talep eden hiç kimsenin zorla geri gönderilemeyeceğini ifade etmiştir. İkinci olarak, Türkiye ile AB ülkeleri arasında yapılacak değiş tokuş noktasında sığınmacıların zorla geri gönderilmesi ve mültecilerin yerleştirilmesi şartının haklı bir uygulama gibi gösterilmesine karşı olduklarını söylemiştir. Son olarak da, AB'nin Suriye sınırlarında güvenli bölge yaratma girişimini eleştirerek bu anlaşmanın gerçek amacının sivilleri tehlikelerden korumaktan ziyade AB'nin sınırlarını korumak olduğunu söyleyerek haklı ve net bir eleştiride bulunmuştur.

⁶ AB: Türkiye'yle Toplu Geri Kabul Anlaşması Hakları Tehdit Ediyor, Human Rights Watch, <https://www.hrw.org/tr/news/2016/03/15/287645> , E.T: 07.04.2016.

Tüm bu eleştirilere rağmen anlaşmayı imzalayan ülkelerden biri olarak Türkiye, üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmektedir. 20 Mart'tan sonra geçiş yapan mültecilerin geri kabul merkezi Dikili'ye kurulmuştur.⁷

Kaynak: <http://www.abcgazetesi.com/sisme-botlarla-giden-multeciler-feribotlarla-geri-gonderildiler-12371h.htm>

Türkiye'ye iade edileceği söylenen 72 bin göçmenin ilk önce Midilli'deki kamplara yerleştirilmesinin ardından 4 Nisan'dan sonra Midilli'den gemilerle Dikili limanlarına getirilerek "Geri Kabul İrtibat Bürosu" na götürüleceklerdir. Burada Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ekipleri göçmenlerin parmak izlerini alarak kimlik bilgilerini kaydedecektir. Geçici oturma izni verilecek göçmenler bir gün içinde Türkiye'deki diğer kamplara gönderilecektir.⁸

İdomeni Kampı

Kaynak: <http://www.bbc.com/news/world-europe-35742796>

⁷ İlk geri kabul merkezi Dikili'ye, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/1214353-ilk-geri-kabul-merkezi-dikiliye>, E.T: 07.04.2016.

⁸ 72 bin göçmen Dikili'ye gelecek, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1217204-72-bin-gocmen-dikiliye-gelecek>, E.T: 08.04.2016.

Şubat ayı bültenimizde de bahsettiğimiz gibi⁹ Yunanistan'da sınırların kapatılmasının ardından Makedonya sınırı İdomeni bölgesindeki bekleyiş mart ayı boyunca da sürmüş ve ikinci bir Calais faciası görüntüsü çizmiştir.

En fazla iki bin sığınmacının kalabileceği aralarında yaklaşık dört bin çocuğun bulunduğu on iki bin sığınmacının beklediği bölgede sığınmacıların kendi imkânlarıyla kurduğu çadırlar ve dışarıdan gelen yardımlarla yaşam mücadelesi verilmektedir. İdomeni'deki şartların zorluğu ve yetersizliği gerekçeleriyle bazı sığınmacılar pes etmiş ve diğer kamplara gönderilmeyi kabul etmiş bazıları ise hala umutla bekleyişlerini sürdürmektedir.¹⁰

Varlıklarını Avrupa'ya hatırlatma ve yardım isteği göstergesi olarak Calais'deki sığınmacıların dudaklarını dikerek yaptıkları eyleme¹¹ benzer şekilde İdomeni'de kalmaya direnen sığınmacılar da demiryolunu ulaşımına kapatma eylemi yapmışlar ve AB'nin yerleştirme politikasına inanmadıklarını ifade etmişlerdir.¹²

Kaynak:<http://www.dailymail.co.uk/news/article-3488892/Tragic-scenes-outside-Greek-village-Idomeni-migrant-mother-forced-wash-infant-child-PUDDLE.html>

İdomeni'nin Yunan sınırındaki çadırda yaşayan göçmen anne, bir aylık bebeğini kirli su birikintisinde yıkarken¹³

⁹ Avrupa'da Göç ve Mülteci Olgusu,

http://diam.sakarya.edu.tr/sites/diam.sakarya.edu.tr/file/Goc_raporu_subat_2016_1.pdf, E.T: 08.04.2016.

¹⁰ İdomeni'deki sığınmacıların çaresiz bekleyişi sürüyor, <http://aa.com.tr/tr/dunya/idomenideki-siginmacilarin-caresiz-bekleyisi-suruyor-/545556>, E.T: 08.04.2016.

¹¹ Calais'deki mülteciler dudaklarını dikerek açlık grevine girdi, <http://tr.euronews.com/2016/03/03/calais-deki-multeciler-dudaklarini-dikerek-aclik-grevine-girdi/>, E.T: 08.04.2016.

¹² Migration crisis: Idomeni, the train stop that became an 'an insult to EU values', <http://www.theguardian.com/world/2016/mar/17/migration-crisis-idomeni-camp-greece-macedonia-is-an-insult-to-eu-values>, E.T: 08.04.2016.

¹³ The baby born in hell: Tragic migrant mother gives birth in the squalor of Idomeni's tent city and washes the child in a PUDDLE, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3488892/Tragic-scenes-outside-Greek-village-Idomeni-migrant-mother-forced-wash-infant-child-PUDDLE.html>, E.T: 08.04.2016

14 Mart tarihinde Yunanistan'dan nehir yoluyla Makedonya'ya geçen yaklaşık iki bin sığınmacının geçişlerinde kampta sığınmacılara dağıtılan el ilanının etkisi olduğu düşünülmektedir. El ilanı Arapça yazılmış ve Makedonya sınırının nasıl geçileceğinin anlatıldığı bir metinden oluşmaktadır. İlanın Yunanistan tarafından hazırlanıp dağıtıldığı iddiasını reddeden Yunan hükümetinin eğer Makedonya sığınmacıları geri gönderirse onları yeniden alıp almayacağı bilinmemektedir.¹⁴

Mart ayının son günlerinde de sığınmacıların bir kısmı kamptaki bekleyişini sürdürmüş bir kısmı da ülkenin diğer bölgelerinde oluşturulan geçici kamplara taşınmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği temsilcilerince ikna edilen yaklaşık 400 sığınmacı İmathia ve Pieria bölgelerindeki kamplara yerleştirilmiş yaklaşık 600 sığınmacı da İdomeni kampında yaşananlardan yıpranma gerekçesiyle diğer kamplara gitmek için başvuruda bulunmuştur. Bölgede oluşturulan diğer kamplara yerleştirilmek üzere sığınmacı taşıyan otobüslerin önü kesilerek Yunan bayrakları taşıyan yaklaşık 100 kişi hükümet aleyhinde sloganlar atmış ve sığınmacıları istemediklerini belirterek sığınmacıların bulunduğu otobüsün önüne kesik domuz başı fırlatmıştır.¹⁵

Tüm bu yaşananların her zaman ve koşulda insan haklarına saygılı olduğunu iddia eden Avrupa'da gerçekleşmiş olması büyük bir ironiyi oluşturmaktadır. Medeniyetin merkezi kabul edilen Avrupa'da bu yaşananlar ve insan hayatının üzerinden yapılan pazarlıklar uzun süre hafızalardaki yerini koruyacak gibi görünmektedir.

¹⁴ İdomeni'deki sığınmacılara gizemli el ilanı, <http://www.hurriyet.com.tr/idomenideki-siginmacilara-gizemli-el-ilani-40069401> , E.T: 08.04.2016.

¹⁵ İdomeni'deki sığınmacılar alternatif kamplara taşınmaya başladı, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/1215581-idomenideki-siginmacilar-alternatif-kamplara-tasinmaya-basladi> , E.T: 08.04.2016.

KAYNAKÇA

- * 72 bin göçmen Dikili'ye gelecek, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1217204-72-bin-gocmen-dikiliye-gelecek>
- * AB: Türkiye'yle Toplu Geri Kabul Anlaşması Hakları Tehdit Ediyor, Human Rights Watch, <https://www.hrw.org/tr/news/2016/03/15/287645>
- * Avrupa'da Göç ve Mülteci Olgusu, http://diam.sakarya.edu.tr/sites/diam.sakarya.edu.tr/file/Goc_raporu_subat_2016_1.pdf
- * Calais Jungle clearance: Reports that refugees could be armed raises fears of violent clashes with police, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/calais-jungle-clearance-reports-that-refugees-could-be-armed-raises-fears-of-violent-clashes-with-a6906161.html>
- * Calais Jungle refugee children being raped in camp, aid workers claim, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/calais-jungle-refugee-children-being-raped-in-camp-aid-workers-claim-a6912711.html>
- * Calais'deki mülteciler dudaklarını dikerek açlık grevine girdi, <http://tr.euronews.com/2016/03/03/calais-deki-multeciler-dudaklarini-dikerek-aclik-grevine-girdi/>
- * Fransa'da bir insanlık ayıbı: Calais-Grande Synthe Mülteci Kampı, <http://tr.euronews.com/2016/02/05/fransa-da-bir-insanlik-ayibi-calais-grande-synthe-multeci-kampi/>
- * İdomeni'deki sığınmacılar alternatif kamplara taşınmaya başladı, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/1215581-idomenideki-siginmacilar-alternatif-kamlara-tasinmaya-basladi>
- * İdomeni'deki sığınmacılara gizemli el ilanı, <http://www.hurriyet.com.tr/idomenideki-siginmacilara-gizemli-el-ilani-40069401>
- * İdomeni'deki sığınmacıların çaresiz bekleyişi sürüyor, <http://aa.com.tr/tr/dunya/idomenideki-siginmacilarin-caresiz-bekleyisi-suruyor-545556>
- * İlk geri kabul merkezi Dikili'ye, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/1214353-ilk-geri-kabul-merkezi-dikiliye>
- * Migration crisis: Idomeni, the train stop that became an 'an insult to EU values', <http://www.theguardian.com/world/2016/mar/17/migration-crisis-idomeni-camp-greece-macedonia-is-an-insult-to-eu-values>

- * The baby born in hell: Tragic migrant mother gives birth in the squalor of Idomeni's tent city and washes the child in a PUDDLE, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3488892/Tragic-scenes-outside-Greek-village-Idomeni-migrant-mother-forced-wash-infant-child-PUDDLE.html>
- * Türkiye ile AB Arasında İmza Edilen “Geri Kabul Antlaşması’na” Dair Tutum Belgesi, http://amnesty.org.tr/uploads/Docs/mhk_gerikabultutumbelgesi_web424.pdf
- * Türkiye-Ab Geri Kabul Anlaşması’nın 5n 1k’sı, İktisadi Kalkınma Vakfı, [http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/gkanin_5n1ksi\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/gkanin_5n1ksi(1).pdf)

Kaynak: Forbes.com